

Adres Steenbokstraat 10
Postbus 4142
7320 AC Apeldoorn
Telefoon (055) 527 29 11
E-Mail info@vallei-veluwe.nl
Website www.vallei-veluwe.nl

Aan commissie water 16 juni 2020
algemeen bestuur 8 juli 2020

ADVIESNOTA

Datum	25 mei 2020	Portefeuillehouder	P.J. Gaynor
Documentnr.	1466426	Programma	Waterveiligheid
Projectnummer	P8305	Afdeling	Plannen en projecten
Onderwerp	Vaststellen definitief VKA gebiedsontwikkeling Grebbedijk		

Voorstel

De commissie wordt gevraagd advies uit te brengen op onderstaand voorstel aan het algemeen bestuur:

Voorgesteld wordt om:

- in te stemmen met de reactienota voor de gebiedsontwikkeling Grebbedijk;
- in te stemmen met de definitieve Nota voorkeursalternatief, Notitie Omgevingsparticipatie en MER Fase 1 voor de gebiedsontwikkeling Grebbedijk.

Inleiding

De Grebbedijk is door het waterschap in de Eerste Veiligheidsbeoordeling als onvoldoende beoordeeld. De veiligheidsrapportage van de Grebbedijk concludeert op basis van WBI 2017 (wettelijk beoordelingsinstrumentarium 2017) dat het veiligheidsoordeel van de Grebbedijk 'categorie D' is: de 'overstromingskans van het normtraject is veel groter dan de signaleringswaarde en de maximaal toelaatbare kans'. Het Rijk heeft dit oordeel overgenomen. De Grebbedijk staat met hoge prioritering op het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) om te zorgen dat de dijk gaat voldoen aan de geldende veiligheidsnorm.

Proces verkenningsfase

In 2017 is gestart met de verkenningsfase van de Grebbedijk. De verkenningsfase werd vanaf de start gekenmerkt door een gebiedsgerichte aanpak waarin de ambities van de partners (Gemeente Wageningen, Provincie Gelderland, Provincie Utrecht, Staatsbosbeheer en Rijkswaterstaat) gezamenlijk worden opgepakt. In de verkenningsfase is door middel van drie zeefmomenten toegewerkt van bouwstenen, naar zes oplossingsrichtingen, naar drie kansrijke alternatieven en uiteindelijk naar het nu voorliggende voorkeursalternatief. De milieueffecten van de drie alternatieven zijn onderzocht in het milieueffectrapport (MER) fase 1. Op basis van de MER-

effectbeoordeling (vergunbaarheid), maatschappelijk draagvlak en financierbaarheid is een voorkeursalternatief samengesteld.

Resultaat inspraakperiode

Begin van het jaar heeft het ontwerp voorkeursalternatief ter inzage gelegen. Er zijn 30 zienswijzen ingediend op het Ontwerp voorkeursalternatief Gebiedsontwikkeling Grebbedijk. In de zienswijzen wordt aandacht gevraagd voor onderwerpen met betrekking tot de dijkversterking, maar vooral ook de gebiedsambities. Veelal onderwerpen die ook eerder in het proces al met elkaar besproken zijn. Voorbeelden daarvan zijn: het scheiden van verkeersstromen, aantasting van aanwezige natuurwaarden, de waterplas en de wens voor een roeigeul. Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor eventuele hinder en schade bij het uitvoeren van de werkzaamheden.

Vanuit de procespartners is in gezamenlijkheid de reactienota opgesteld. Een aantal zienswijzen bevat vragen of opmerkingen met een detailniveau die in deze fase van het project nog niet kunnen worden beantwoord. Dit vloeit voort uit de opdeling van een project in verschillende fasen waarbij van grof naar fijn wordt gewerkt. De vragen of opmerkingen van indieners die in deze fase van het project nog niet kunnen worden beantwoord, worden meegenomen naar de planuitwerkingsfase.

In de reactienota is ook het advies van de commissie-m.e.r. opgenomen. Op hoofdlijnen komt de commissie-m.e.r tot de volgende conclusie: *"het MER bevat voldoende informatie om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de keuze voor het voorkeursalternatief, dat in de volgende fase verder wordt uitgewerkt"*.

De zienswijzen hebben niet geleid tot wezenlijke aanpassingen aan het voorkeursalternatief. De enige wijziging ten opzichte van het ontwerp is de aanwijzing van een extra maatwerklocatie langs de dijk. Wel is de onderbouwing van het voorkeursalternatief op een aantal onderdelen aangepast en verder aangescherpt. Op 30 maart 2020 heeft het bestuurlijk overleg met de projectpartners plaats gevonden. Alle partners hebben ingestemd met het definitieve voorkeursalternatief. Wel zijn er enkele voorwaarden gesteld met betrekking tot het vervolgproces voor de waterplas. Zo worden er heldere go/no-go momenten afgesproken en committeren alle partijen zich aan het resultaat van de ADC-toets.

Met het besluit in het bestuurlijk overleg van 30 maart 2020 is de besluitvorming bij Rijkswaterstaat, Staatsbosbeheer en provincie Utrecht afgerond. Besluitvorming bij de andere partners vindt parallel met het besluitvormingsproces bij het waterschap plaats.

Definitief voorkeursalternatief

Met het voorkeursalternatief voldoet de Grebbedijk aan de normen voor waterveiligheid. Daarnaast draagt het voorkeursalternatief voor de gebiedsontwikkeling Grebbedijk bij aan versterking van het bijzondere rivierlandschap tussen de Grebbeberg en de Wageningse berg. De doelstellingen met betrekking tot waterveiligheid en natuurontwikkeling worden behaald en daarnaast worden meerdere gebiedsambities

gerealiseerd. Hiermee worden de dijk en de uiterwaarden nog meer aan elkaar verbonden en versterken ze samen de landschappelijke kwaliteit.

De Grebbedijk blijft een relatief compacte dijk die de Gelderse Vallei beschermt tegen overstromingen vanuit de Nederrijn. Het getrapte dijkprofiel, over de gehele lengte, geeft de dijk continuïteit en ruimte voor het versterken van de recreatieve routes. Deze routes vormen een belangrijke verbinding tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug. Dit zorgt er voor dat de dijk niet alleen veilig, maar ook beleefbaar wordt. Dit sluit goed aan bij de Blauwe Omgevingsvisie van het waterschap. Daarin worden dijken gezien als multifunctionele dijken en als structuurdrager voor recreatie en biodiversiteit.

De uiterwaarden tussen Rhenen en Wageningen zijn onderdeel van een groter uiterwaardenlandschap met hoge natuurwaarden. Met het voorkeursalternatief wordt een volgende stap gezet tot het realiseren van één aaneengesloten natuurgebied, met mogelijkheden voor recreatief medegebruik door onder andere wandelaars, hardlopers en natuurliefhebbers.

Beoogd effect

Met het voorliggende voorkeursalternatief wordt de doelstelling voor waterveiligheid behaald. Voor de Grebbedijk betekent dat concreet dat de dijk na oplevering van het project voldoet aan de normen voor waterveiligheid. Op basis van een levenscyclusbenadering is voor de dijk gekozen voor een levensduur van 50 jaar en voor de beoogde constructies van 100 jaar. Daarnaast is bij het ontwerp rekening gehouden met het toekomstig beheer en onderhoud, wat op een doelmatige wijze uitgevoerd moet kunnen worden.

Daarnaast worden de doelen van de procespartners voor natuurontwikkeling behaald en aanvullend op deze doelstellingen worden meerdere gebiedsambities gerealiseerd. De gebiedsambities zijn gericht op de volgende hoofdonderwerpen: het aanvullend op doelstellingen voor natuur versterken van huidige natuurwaarden, het geven van een impuls aan duurzaamheid, recreatieve mogelijkheden en cultureel erfgoed en het versterken van de relatie tussen de binnenstad van Wageningen, de dijk en de uiterwaarden.

Argumenten

1.1 Het voorkeursalternatief leidt tot een veilige dijk

De Grebbedijk voldoet op dit moment niet aan de normen voor waterveiligheid. Met de gekozen dijkversterkingsmaatregelen van het voorkeursalternatief gaat de Grebbedijk weer voldoen aan de normering voor waterveiligheid zoals opgenomen in de Waterwet.

1.2 Vaststelling van het voorkeursalternatief is het resultaat van een gebiedsproces

Ten behoeve van het opstellen van het voorkeursalternatief is er tijdens de verkenningsfase door de procespartners een intensief proces met omgevingspartijen doorlopen om zo veel mogelijk 'in de geest van de Omgevingswet' te opereren.

Het gebiedsproces heeft bijgedragen aan het:

- versterken en samenbrengen van het partnerschap tussen verschillende partijen (overheden en niet-overheden);
- in stand houden van de omgevingskwaliteit van het plangebied (inpassing) of waar mogelijk verbeteren door het mede benutten van kennis en ideeën uit de omgeving;
- bewustzijn creëren van de noodzaak voor dijkversterking Grebbedijk en voor waterveiligheid in het algemeen in de hele Gelderse Vallei.

Kanttekeningen

1.1 Wisselend maatschappelijk draagvlak voorkeursalternatief

Het voorkeursalternatief is tot stand gekomen middels een intensieve interactie met procespartners en omgevingspartijen. Voor wat betreft de dijkversterking is er veel draagvlak voor de getrapte kruin. Het scheiden van verkeersstromen en daarmee het verbeteren van de recreatieve mogelijkheden wordt zeer gewaardeerd. De natuurontwikkeling in de uiterwaarden en de versterking van het Hoornwerk als waterveiligheidsmaatregel kunnen eveneens op groot draagvlak rekenen. Veel partijen zijn daar enthousiast over.

Er zijn echter ook meerdere partijen teleurgesteld over het feit dat een aantal gebiedsambities niet wordt gerealiseerd in dit voorkeursalternatief. Het niet realiseren van een brede geul met seizoensgebonden medegebruik in de Plasserwaard is daar een voorbeeld van, maar hetzelfde geldt voor de grote waterplas in de Driehoek, de grote Ecologische Verbindingszone (EVZ) en de verplaatsing van VADA.

1.2 Natuurwetgeving is een uitdaging voor de planuitwerking

Het voorkeursalternatief is getoetst aan wet- en regelgeving en kan naar verwachting in de planuitwerkingsfase uitgewerkt worden tot een vergunbaar ontwerp. De natuurwetgeving (i.v.m. stikstof en instandhoudingsdoelstellingen) en de toekomstige Omgevingswet vragen in de planuitwerking nog de nodige aandacht.

Daarnaast is de kleine waterplas in de Driehoek een specifiek aandachtspunt. De juridische haalbaarheid daarvan is uitgebreid besproken, onder andere met juristen van Pels Rijcken. Zij hebben beoordeeld dat tenminste voor de alternatieven (A) en de dwingende reden (D) het beeld is dat er voldoende argumenten zijn om die te onderbouwen. Op basis daarvan komen we tot de conclusie dat de onderbouwing voor een ADC toets in het kader van de natuurwetgeving mogelijk kansrijk is. Door de waterplas nu onderdeel te laten zijn van het voorkeursalternatief houden we de gebiedsontwikkeling op advies van Pels Rijcken bij elkaar. Richting het projectbesluit moet opnieuw beoordeeld worden of de kleine waterplas onderdeel van de gebiedsontwikkeling kan blijven.

Financiën

Voor het realiseren van het voorkeursalternatief zijn de op dit moment geraamde kosten in totaal € 55 miljoen. In dit bedrag is nog geen rekening gehouden met beheer en onderhoud. Over het beheer en onderhoud van de gebiedsambities moeten nog nadere

(inhoudelijke en financiële) afspraken worden gemaakt. Dit is onderdeel van het proces dat in de planuitwerkingsfase wordt doorlopen.

In onderstaande tabel is per partij aangegeven welke bijdrage voor de verschillende thema's worden voorzien. De aangegeven organisatie heeft de verantwoordelijkheid voor de financiering toegezegd, maar financiering vindt niet perse alleen plaats door de betreffende organisatie. Dit geldt bijvoorbeeld voor het Hoornwerk. Financiering van die ambitie vindt plaats via de provincie Utrecht en de Erfgoeddeal.

Organisatie	Thema's	Bijdrage
Hoogwaterbeschermingsprogramma	Dijkverbetering	€ 42.700.000
Waterschap Vallei en Veluwe	Dijkverbetering	€ 4.700.000
Provincie Gelderland	Natuurontwikkeling en waterplas	€ 1.800.000
Provincie Utrecht	Cultuurhistorie Hoornwerk (binnendijks)	€ 900.000
Gemeente Wageningen	Verkeersveiligheid, recreatie, duurzaamheid	€ 3.160.000
Staatsbosbeheer	NURG opgave	€ 200.000
Rijkswaterstaat	KRW maatregelen	€ 1.400.000
Totaal		€ 54.860.000

De nu ingeschatte realisatiekosten voor de dijkversterking vallen, met dit voorkeursalternatief, aanzienlijk lager uit dan vooralsnog is opgenomen in de begroting. Op dit moment is in de begroting € 73 miljoen opgenomen voor de uitvoeringskosten. Bij definitieve vaststelling van het voorkeursalternatief zal de begroting worden aangepast aan de actuele raming en wordt het Hoogwaterbeschermingsprogramma (formeel) via een vaststellingsverzoek hiervan op de hoogte gesteld.

Vervolg

Na vaststelling van het definitieve voorkeursalternatief door het algemeen bestuur in juli 2020 wordt een vaststellingsverzoek verstuurd aan het Hoogwaterbeschermingsprogramma waarmee de verkenningsfase formeel wordt afgesloten. Ondertussen zijn de voorbereidingen voor de planuitwerking al gestart. Voorbereidende onderzoeken zoals het ecologisch veldonderzoek, de uitwerking van de compensatieopgave en voorbereidende werkzaamheden ten behoeve van de grondverwerving zijn in gang gezet. Daarnaast wordt een samenwerkingsovereenkomst en een plan van aanpak voor de planuitwerking opgesteld. De aanbesteding voor de ingenieursdiensten van de planuitwerking is bezig, zodat begin 2021 gestart kan worden met de planuitwerking.

Bijlagen

1. Reactienota gebiedsontwikkeling Grebbedijk
2. Definitieve nota voorkeursalternatief gebiedsontwikkeling Grebbedijk
3. Notitie omgevingsparticipatie Grebbedijk
4. MER Fase 1 gebiedsontwikkeling Grebbedijk

Datum 25 mei 2020
Onderwerp Vaststellen definitief VKA gebiedsontwikkeling Grebbedijk
Pagina 6 van 6

Ondertekening

Dijkgraaf en heemraden

Advies commissie